

ПАТРІАРХ ЙОСИФ І СЕСТРИ ВАСИЛІЯНКИ

с. Ігнатія (Гаврилик), ЧСВВ

Тема співпраці Патріарха Йосифа та сестер Василянок ще не отримала своєї належної оцінки серед істориків. Саме тому і виникла ідея написання даної статті, яка є однією із небагатьох спроб висвітлити та проаналізувати роль Василянок у житті великого ісповідника віри Йосифа Сліпого, а також краще пізнати наших сестер, історію Чину і самого Блаженнішого Патріарха¹. Патріарх Йосиф, без сумніву, дбав про цілу нашу Церкву та її монашество, однак у статті основну увагу звертатиму на співпрацю сестер Василянок з Блаженнішим, бо такою є тема.

У 20 рр. минулого століття, коли Патріарх Йосиф був назначений ректором семінарії і переїхав на проживання до митрополичих палат у Львові, там Митрополиту Андрею Шептицькому служили на той час сестри Василянки. Можемо припустити, що саме це і стало причиною того, що вже пізніше, після свого приїзду до Риму із заслання, Блаженніший Йосиф знову покликав сестер Василянок до служіння у своїх Митрополичих палатах.

Є згадки, що вже під час свого служіння у Львівській семінарії, Блаженніший часто контактував зі сестрами Василянками. Не раз він приїздив на відпочинок до сестер у Підлюте, які мали там свій монастир². Також і о. д-р Іван Дацько пригадує, що вже пізніше, у 1977-78 роках, кир Йосиф отримував листи від контемплятивних сестер Василянок зі Суховолі, для яких він ще Митр. Андреем був призначений сповідником. Також с. Михаїла Феджека згадує, що Блаженніший Йосиф був сповідником м. Софронії Ерделі, яка декілька років була ігуменею у Львові на вул. Длугоша, де була гімназія сестер Василянок. Пізніше Блаженніший часто з великою пошаною згадуватиме освітньо-виховну діяльність сестер Василянок до війни, зокрема у своєму Вступному слові до Пропам'ятної книги, яку видали у 1979 році колишні учениці гімназії сестер Василянок у Львові, він зазначив:

Ваша гімназія увійде в історію нашого церковного шкільництва, як гарний зразок заведення для виховання у Христовім дусі. Пом'яніть і моліться за великих Монахинь Василянок Ваших Виховниць, що своєю жертвою цю благородну школу провадили. Згадайте між ними окремо: м. Віру Слободян – ісповідницю віри і м. Софронію Ерделі та інших. Дав би Бог, щоб за Вашими молитвами це велике діло Слуги Божого митрополита Андрея і Монахинь Василянок віджило у вільній Україні³.

Сестри Василянки продовжували служити Блаженнішому Йосифові, як могли і під час його арешту в 1945 році та перебування у Київській тюрмі. Зокрема с. Серафима Сало

¹ Основним джерелом доповіді будуть архівні матеріали і хроніка Головного дому сестер Василянок у Римі та усні спогади Преосв. Гліба (Лончини), о. д-ра Івана Музички, о. д-ра Івана Дацька та с. Михаїли Феджеки з Аргентини, яким я сердечно дякую за уделений час і ласкаву згоду поділитися своїми спогадами.

² *Світильник Істини. Джерела до історії Української Католицької Богословської Академії у Львові 1928-1929-1944*, ч. 3, Торонто 1963, с. 533.

³ *Листування з Патріархом Йосифом Сліпим* // Архів Головного дому сестер Василянок у Римі.

у своїй книзі згадує, що с. Магдалина Дацьків і с. Онисима Шушкевич возили передачі для Митрополита Йосифа Сліпого до Києва⁴. Про поміч сестер Василянок Патріархові Йосифові на засланні згадує і владика Гліб (Лончина).

Ввечері 9 лютого 1963 року після 18-річного ув'язнення Митрополит Йосиф Сліпий приїжджає до Риму. Чутка про його приїзд сколихнула увесь Рим. А вже 10 лютого читаємо запис у хроніці сестер Василянок:

Наспіла до нас незвичайна вістка, що Митрополит Ісповідник Йосиф вже є в Римі. Зі сльозами в очах і биттям серця ми всі прийняли цю несподівану вістку...⁵

Три дні пізніше, 13 лютого, м. Зиновія Безушко, тодішня Архимандриня сестер Василянок, написала Митрополитові листа, в якому вона дякує Всевишньому за приїзд Блаженнішого та звертається до нього словами:

...радісним серцем витаємо між нами з молитвами, щоб Господь Бог обдарив Своїми ласками, кріпив на силах і здоровлю, щоб Ваша Ексцеленція могли ще довгі літа працювати у винограднику Христовім...⁶

Через тяжку недугу Мати Архимандриня не могла особисто прибути до Митрополита, тому поручила Генеральній Вікарії м. Клавдії Федаш і Генеральній Дорадниці м. Василії Сивч відвідати Блаженнішого. Це була перша зустріч зі сестрами Василянками у Римі, яка стала початком довгої, щирої і плідної співпраці. Про цю першу зустріч знову читаємо у хроніці 13 лютого:

Ми мали велике щастя привітати Високопреосвященного Митрополита Кир Йосифа Сліпого, випущеного з большевицької тюрми. Їх Ексцеленція несогірше виглядає. Правда, що тіло набрякле по так довгій голодівці в большевицькій тюрмі. Але за це в него душа велика – геройська, – недавша зламати катам ніякими тортурами, легковаженням та погордою, ні диявольським зневагам. Це взір правдивого християнина мученика⁷.

Про цю першу зустріч згадує і с. Михаїла Феджека з розповідей сестер:

Блаженніший не мали ряс, ані взуття, як приїхали. Мати Клявдія, як їх увиділи, зміряли його зором і на ту міру дали вшити йому рясю і купили мешти. Ряс була як раз на розмір, а мешти Блаженніший дуже любили і довго їх носили.

Мабуть на цій першій зустрічі Блаженніший попросив, щоб сестри Василянки заопікувалися ним у його Ватиканському апартаменті. Першими були призначені м. Макрина Худяк, с. Ксенія Шімрак і с. Ярослава Гралюк, які 23 лютого замешкали в апартаменті Блаженнішого у Ватикані в «палаціна дель Арчіпрете» (Palazzina dell'Arciprete).

Вже з перших днів свого перебування в Римі Патріарх Йосиф активно включився у церковне життя української спільноти Рима. Він відвідав українську колегію, малу се-

⁴ с. Серафима Сало, *Провінція Пресвятої Тройці сестер Чину святого Василя Великого: нариси з історії*, т. I, Жовква 2012, 321.

⁵ *Хроніка Головного Дому сестер Василянок в Римі 1958-1963*, 323.

⁶ *Листування з Патріархом Йосифом Сліпим*.

⁷ *Хроніка 1958-1963*, 324.

мініарію, монастир отців Василіян, а також і Головний дім сестер Василіянок, де у своїй проповіді закликав сестер плекати чернече життя та працювати і надалі для своєї Церкви. Блаженніший завжди з батьківським зацікавленням дбав про сестер Василіянок, допомагав їм своїми порадами, підтримував молитвою.

29 березня 1963 року у Львові померла Ісповідниця віри м. Віра Слободян, довоглітна ігуменя монастиря сестер Василіянок св. Макрини у Львові на вул. Потоцького. Митрополит Йосиф часто з великою пошаною згадував м. Віру Слободян, її жертвенність, глибоке духовне життя та невтомну працю. 6 квітня у каплиці сестер Василіянок у Ватикані Блаженніший відслужив заупокійну Літургію за м. Віру. На цій Літургії він у своїй довгій проповіді описує життя м. Віри Слободян, її прихід до монастиря та працю у монастирі. Ця проповідь Митрополита стала справжньою похвалою м. Вірі, з якої можемо зробити висновок, що Патріарх надзвичайно добре знав м. Віру, глибоко шанував її і, можливо, був її сповідником⁸.

При цій нагоді варто згадати, що Патріарх Йосиф часто закликав сестер ставити на перше місце духовне життя, вказуючи як приклад наших попередниць. Однак він також із боєм звертав увагу Василіянок на те, що вони мало стараються про беатифікаційні процеси своїх сестер. Тому на його заклик і розпочали процес беатифікації м. Софронії Ерделі і м. Моніки Полянської, про яких він часто згадував з великою пошаною. Він закликав збирати їхні листи, спогади і матеріали про них. Про це він часто говоритиме зі сестрами і наголошуватиме у своїх листах до них.

У серпні 1963 року в Римі відбулася II Генеральна Капітула сестер Василіянок на Авентино, на якій, за словами Святішого Отця Папи Павла VI, які читаємо у Хроніці, сестри "мали щастя мати за Предсідника своїх важних засідань Їх Ексцеленцію Кир Йосифа Сліпого, Архієпископа Львівського для Українців"⁹. Справді, присутність Патріарха Йосифа на цій Капітулі була провидінною, бо саме завдяки йому Капітула надала напрямок нашому Чині на багато років. Далекоглядність Блаженнішого, його слушні зауваги та поради допомогли сестрам зробити багато важливих рішень. У своїй *Заувагах до Капітули* кир Йосиф підтримав прагнення сестер, яке і у нього самого завжди лежало на серці:

Деякі з Делегаток висловили дуже похвальне бажання і постанову придержуватися своєї духовної традиції Монахинь Василіянок, її пізнавати, студіювати і держатися її в монашому житті. В такому разі треба Вам придержуватися і своєї старовинної номенклатури¹⁰.

Саме на цій Капітулі, на заклик Блаженнішого, було вирішено повернутися до давньої монашої термінології: Архимандриня, Протоігуменя та ін., замість Генеральна і Провінційна Настоятелька; розпочати видання наукових творів, переглянути деякі фінансові справи та зробити важливі рішення щодо майбутнього устрою Чину. Блаженніший також звернув увагу сестер на важливість духовного життя, дотримання та любов

⁸ Пор. *Проповідь на поминальній Літургії у молитовній сестер Василіянок у Ватикані* // Твори Патріарха і Кардинала Йосифа, збір. Хома І., Музичка І., Рим 1981, т. XII.

⁹ *Хроніка 1963-1971*, 5.

¹⁰ *Уваги Блаженнішого Йосифа для Капітули монахинь Василіянок в серпні 1963* // Твори Патріарха і Кардинала Йосифа, збір. Хома І., Музичка І., Рим 1981, т. XII, 71.

до свого обряду, наголосив на важливості плекання єдності у Чині, дбання про спільне добро і спільні традиції. З батьківською любов'ю він наголошував навіть на дрібних щоденних речах, як наприклад, здоровий сон, мирна атмосфера в монастирі, щоденна праця. На завершення Капітули Блаженніший звернувся до Сестер такими проникливими словами, які ще раз підкреслюють його дбання про Чин та глибоке зацікавлення його духовним життям назагал і кожною монахиною зокрема:

Ще раз прохаю і кладу Вам на серце, щоб ви цінили і шанували кожную монахиню, без огляду на те, чи вона займається науковою працею чи фізичною, бо кожна є однаково потрібна в Чині і кожна монахиня є найдорожчим скарбом, з яким не можуть рівнятися жодні матеріальні цінності¹¹.

На цій Капітулі була обрана нова Архимандриня м. Клавдія Федаш, яка упродовж 15 років доклала значних зусиль для всебічної допомоги кардиналові Йосифові Сліпому у його діяльності. Варто зауважити, що багате листування між Блаженнішим і м. Клавдією упродовж цих років свідчать про щирі і теплі стосунки між Патріархом та сестрами Василянками.

Завдяки старанням Патріарха Йосифа, м. Клавдія була запрошена на II Ватиканський Собор у жовтні 1964 року у якості слухачки і, таким чином, вона стала першою українською жінкою нашої Церкви, яка була учасницею Вселенського Собору. Ще однією представницею Української Греко-Католицької Церкви на II Ватиканському Соборі була Головна Настоятелька Згромадження Сестер Службниць Непорочної Діви Марії м. Єроніма Химій (яка брала участь на останній і заключній сесії Собору).

На Капітулі 1963 року Блаженніший звернувся до сестер із закликом видати життя св. Василя Великого і св. Макрини, історію первісних монастирів на Сході, історію постання і злуки Василянських монастирів в одну архимандрію. Сестри з великим запалом і ентузіазмом взялися за цю справу і вже на початку 1964 року була перевидана праця м. Соломії Цьорох «Погляд на історію та виховну діяльність Монахинь Василянок», а пізніше видана праця м. Єроніми Роман «Св. Василій Великий, життя і твори».

Вмів не раз Патріарх Йосиф і посварити сестер, коли вони не дуже поспішали виконувати його прохання. Так зокрема було і тоді, коли Блаженніший попросив сестер допомогти отцям Студитам у їхньому монастирі на Студіоні. У своєму листі до м. Клавдії 15 серпня 1964 року він пригадує сестрам, як у довоєнний час отці Студити обслуговували монастир сестер Василянок у Словіті неподалік від Унева, а також 3 монастирі сестер Василянок у Львові за ігуменства о. Климентія Шептицького. На завершення свого листа він пише:

Якщо би Ваші Монахині знали бодай трошки свою історію, хіба вміли би це оцінити і скористати з нагоди, щоби бодай дрібку помощи Студитам в їх монастирських початках в Римі. Було би великим прогріхом не скористати з цієї нагоди, ... злегковаженням можете сплямити своє добре ім'я перед Богом, людьми й історією, а навіть стягнути Божий гнів і кару за чорну недячність¹².

¹¹ *Уваги Блаженнішого Йосифа для Капітули, 74.*

¹² *Листування з Патріархом Йосифом Сліпим.*

Вже 16 серпня 1964 року відбулося урочисте посвячення обителі Студіону і три сестри Василяки – с. Ксенія Шімрак, с. Ярослава Гралюк і с. Діонізія Сапун – залишилися, щоб допомагати отцям Студитам.

У перших роках свого перебування в Римі Патріарх Йосиф часто їздив по українських громадах на поселеннях з пастирським візитом і знайомився з різними потребами і труднощами нашої Церкви. Переглядаючи листування Блаженнішого з м. Клавдією у 60-тих роках, бачимо, як часто він закликав сестер відкривати місії на поселеннях, де наші люди потребують духовної опіки і допомоги. В цьому його заклику можна відчитати і дбання про сестер Василянок, про їхній розвиток. На пораду Патріарха сестри Василянки відкрили нові доми у Бразилії, Австралії, Канаді, Німеччині, Брукліні (США). Читаємо про це у дуже короткому та конкретному листі Патріарха до Мати Клавдії:

Преподобна Мати Архимандрине! З Брукліну пишуть, що дуже бажають собі мати Монахинь Василянок у своїй школі. Прохаю дуже взяти їх бажання під увагу. З Архієрейським благословенням + Йосиф¹³.

Як згадує о. д-р Іван Музичка, такі короткі листи були типовими для Блаженнішого Кир Йосифа. Закликаючи сестер іти до Канади, Блаженніший звертає увагу на те, що там вже є отці Василяни, які зможуть надати сестрам духовну опіку. У цих місійних закликах Патріарха Йосифа варто підкреслити його пророчу візію, бо справді всі нові місії сестер, які він запропонував, успішно розвивалися і приносили плоди.

Знаменною подією стало посвячення 2 жовтня 1966 року новозбудованого приміщення Українського Католицького Університету в Римі. І знову читаємо у Хроніці Головного дому:

Їх Емініція звернулися з проханням до м. Архимандрині Клавдії Федаш, щоб наші сестри перебрали ведення цього ж інституту¹⁴.

Без сумніву, сестри з радістю відповіли на заклик Блаженнішого і вислали 4 сестри для праці на УКУ.

При нагоді варто згадати також приєднання до Чину монастиря сестер Василянок в Альбано. В 1966 році клявзурові монахині з Альбано звернулися до Патріарха Йосифа, щоб він допоміг їм приєднатися до Чину. Так, за сприянням Блаженнішого, Контемплативний монастир став частиною Василянського Чину. У своєму листі з 6 січня 1968 року Блаженніший так виявляє свою радість за сестер Василянок:

Це велика ласка Божа, а передусім через привернення назад до Архимандрії давнього нашого монастиря Василянок в Альбано. . . Це великий осяг, коли нині Ваші монастирі п'ятьма хорами в Римі величають Бога і заносять мольби у всіх потребах нашої Церкви¹⁵.

В 1967 році до послуг Патріарху Йосифу приїхала з Аргентини с. Михаїла Феджека, яка вже до кінця життя Блаженнішого usługувала йому разом зі с. Теклею Герман. Сестра Михаїла з любов'ю і вдячністю згадує свій час служіння біля кир Йосифа. У своїх

¹³ Листування з Патріархом Йосифом Сліпим.

¹⁴ Хроніка 1963-1971, 119.

¹⁵ Листування з Патріархом Йосифом Сліпим.

спогадах вона часто наголошує на тому, що Блаженніший ніколи не скаржився на страждання, які переніс на заслання, на труднощі, які зустрічав у житті, рівно ж на фізичні терпіння. Проте сестри не раз ставали свідками його глибокого переживання за свій Народ і Церкву в неволі. Сестра Михаїла згадує:

Блаженніший з великою вірою молилися. На Літургії не раз зупинялися, а потім вголос молилися: "Ісусе, чому наша Церква так терпить"... Зі сестрами був як батько, – продовжує с. Михаїла, – і часто жартував: не тратьте часу на порядки, а вчіться.

У своїх проповідях до сестер Блаженніший наголошував на вартості монашого життя, закликав їх до ревної молитви, підкреслюючи, що у монахині на першому місці повинна бути молитва, на другому місці – наука, а на третьому – праця. Справді подивугідним було його дбання про духовне життя сестер по різних монастирях. Після своїх пастирських відвідин до Філадельфії Блаженніший пише до м. Клавдії 25 липня 1968 року:

Ваші монахині (у Факс Чейс) зробили дуже гарне враження. І академія, і колегія, і бібліотека, і гуртожиток роблять величезне враження. Слава Богу, що сестри там опановують ситуацію і маю в Бозі надію, що виплатять затягнений довг. На жаль трохи замало узгляднують українську мову і не звертають належної уваги на обряд. Це треба їм раз у раз пригадувати. Дуже добре, що ведуть там господарку, яка їм багато помагає. В проповіді я пригадував їм, щоби не занедбували духовного життя¹⁶.

Як я вже згадувала, на Капітулі у 1963 році Патріарх Йосиф наголошував, щоб дбати про фізичне здоров'я і відпочинок для сестер. Саме завдяки йому влітку 1964 року сестри Головного дому вперше поїхали на відпочинок до Кастельгандольфо над Альбанським озером у новопридбаний будинок для отців Студитів. Про це читаємо у Хроніці:

Тому, що в цім часі у Римі велика горяч Митрополит радив та запрошував, що усі наші матері і сестри перевели літо в цій посілості. Користаючись з так доброї нагоди майже усі наші матері і сестри по черзі приїздили зачерпнути тут свіжого і доброго воздуха. Це пораз перший відколи існує Генеральний Заряд в Римі, що наші сестри виїхали під час літа поза Рим¹⁷.

У своїх спогадах с. Михаїла не раз згадує про те, що Блаженніший звертав велику увагу на студії сестер. Завдяки йому сестри, які працювали на Студіоні, в УКУ та у Ватиканському апартаменті щоденно брали участь у лекціях на УКУ. Маючи багато праці, сестри не дуже радо спішили на лекції, однак Блаженніший наполягав, щоб вчилися і сам контролював їхнє навчання. У Хроніці знаходимо тижневий розклад лекцій для сестер, власноручно написаний Блаженнішим і ним підписаний. Серед лекцій були іконопис, катехизм, історія, італійська та українська мови, а в неділю – літургіка.

Виявом батьківської опіки і турботи про сестер Василянко було і те, що Патріарх Йосиф часто фінансово допомагав у складніших ситуаціях. У листуванні 70-80 рр. читаємо про його допомогу сестрам в Аргентині, Австралії, Югославії; а с. Серафима Сало у своїй книзі говорить про те, що на бажання Кардинала Йосифа Сліпого та при значній

¹⁶ Листування з Патріархом Йосифом Сліпим.

¹⁷ Хроніка 1963-1971, 77.

його фінансовій допомозі куплено дім на монастир для сестер Василянок в Горлицях¹⁸. О. д-р Іван Дацько у своїх спогадах згадує і той факт, що Патріарх Йосиф надав значну фінансову допомогу на ремонт Головного дому сестер Василянок в Римі.

У Хроніці Головного дому за 1963-71 роки дуже часто знаходимо згадки про Блаженнішого Кир Йосифа. Бачимо як часто сестри зверталися до нього про пораду, брали участь у Богослуженнях у Ватиканському апартаменті, зверталися до нього у скрутних ситуаціях, а також просто приходили, щоб привітати його при різних нагодах та поділитися своїми radoщами. Читаємо у Хроніці запис про одну з аудієнцій у Святішого Отця Павла VI, на якій Митрополит не був присутній:

На кінець Святіший Отець уділив Папського благословення нам і усім сестрам Чина. Усі ми з великим одушевленням і з великою радістю опускали залу і поспішили зложити подяку нашому Митрополитові за його труд і старання. Митрополит прийняв нас дуже сердечно і тішився нашим щастям. Опісля казав залишитися на обід у наших сестер в палаті¹⁹.

1971 рік приніс зміни в Головній Управі сестер Василянок – під час Капітули на Архимандриню була обрана м. Емелія Прокопик. Однак ці зміни не вплинули на служіння сестер Василянок Патріарху Йосифу. Сестри і надалі готові були допомагати йому там, де було потрібно. Зокрема на Аудієнції 17 серпня 1971 року м. Емелія Прокопик запевнила Патріарха, що «сестри Василянки і надалі готові служити Блаженнішому і Церкві, де і як буде потрібно»²⁰.

Після вибору нової Архимандрині, м. Клавдія Федаш переїхала мешкати до спільноти сестер на УКУ і продовжувала працювати для Блаженнішого Кир Йосифа, виконуючи секретарську працю англійською мовою. Незадовго вона почала також викладати англійську мову в Малій семінарії та в УКУ. Ще повних 6 років м. Клавдія жертвенно і з любов'ю працювала для Патріарха Йосифа аж до трагічного випадку у жовтні 1977 року, який призвів до її смерті 1 січня 1978 року. Патріарх Йосиф розпорядився про те, щоб тлінні останки м. Клавдії Федаш спочивали у крипті собору Святої Софії.

При цій нагоді хочу згадати ще про одну сестру Василянку – м. Марію Должицьку, яка багато допомагала Блаженнішому Кир Йосифові у його ідеї створення Патріархату та доклала чималих зусиль, щоб на наших поселеннях збудити в людей любов до своєї Церкви і обряду. У 1963 р., будучи в Римі на Генеральній капітулі, м. Марія відвідала Блаженнішого і з того часу стала гарячою прихильницею його ідей і задумів. Вона заснувала Комітет Прихильників УКУ і збирала на нього фонди. Вона закликала мирян боронити УГКЦ перед латинізацією, а український народ перед денаціоналізацією та підтримувати Верховного Архієпископа.

Упродовж наступних 10 років (1972-1982) сестри Василянки продовжували працювати для добра Церкви у своїх 5-ох римських осередках. У 1982 році, вітаючи Блаженнішого з дев'яностилітнім життям, Архимандриня м. Емелія Прокопик сказала:

Ми, сестри Василянки, чуємося сьогодні особливіше щасливі, що так бли-

¹⁸ *Нариси з історії*, 335.

¹⁹ *Хроніка 1963-1971*, 72.

²⁰ *Листування з Патріархом Йосифом Сліпим*.

зенько можемо віддавати наші особисті прислуги Вашому Блаженству, можемо радіти, тішитися як діти коло свого Духовного Батька, який сьогодні відзначає своє 90-річчя життя в здоров'ю і силі...²¹

В кінці 1982 року Блаженніший віддав свій апартамент у Ватикані і замешкав на УКУ, де сестри Василянки з щирою любов'ю і відданістю продовжували йому служити. Підтвердженням цього знову є слова м. Емелії Прокопик до Патріарха з нагоди 20-ліття його повернення на волю:

Сьогодні нам Сестрам Василянкам справляє велику радість і задоволення, що на просьбу Вашого Блаженства, маємо велику честь віддавати свої скромні услуги своєму Архипастиреві протягом цих двадцять років²².

Зі свого боку, як ми вже бачили, і Блаженніший завжди був вдячний сестрам Василянкам. Свою вдячність він висловив у листі до м. Емелії 20 лютого 1983 року:

Дякую Вам і всім преподобним сестрам за молитви і побажання в день моїх уродин. Дякую зокрема за Вашу постійну співпрацю і велику поміч, яку дали Ваші Сестри своєю працею в патріарших надбаннях в Римі. Спільною працею допомогли ми Нашій Церкві і Народові в важких часах на Божу славу і спасення душ. Нехай нашою співпрацею Ім'я Господнє буде благословенне в нашому Народові. Благословення Господнє на Вас!²³

До кінця свого життя Блаженніший щиро дбав про сестер Василянок, цікавився їхніми справами, підтримував своїми порадами і молитвами. Після Генеральної Капітули в серпні 1983 р. сестри Василянки прийшли до Патріарха Йосифа по благословення. При цій нагоді Блаженніший звернувся до сестер такими знаменними словами, які звучать немов підсумок 20-річної відданої і щирої співпраці:

Сестри Василянки були пильними помічницями мого попередника Слуги Божого Митрополита Андрея у Львові, з моїм виходом на волю Архимандрія Клавдія продовжила цю поміч сестер для усіх моїх надбань для нашої Церкви і впродовж двадцяти років праця Ваших сестер причинилась до всіх успіхів цих надбань для сучасності і майбутності нашої Церкви і народу. Продовжуйте цю поміч, бо тим стаєте співучасницями у праці для великого майбутнього нашої Церкви. Я вдячний Вам за цю поміч, яку ви досі з такою готовістю мені приносили²⁴.

Упродовж наступних десятиліть сестри Василянки продовжували діяльність, яку започаткував Патріарх Йосиф. До нині сестри працюють при соборі Святої Софії. Цікаво згадати тут і той факт, що у вересні 2003 року під час перебалзамації тіла Блаженнішого кир Йосифа у крипті собору св. Юра у Львові, сестрам Василянкам випала честь пошити нові ризи.

Підсумовуючи можна з упевненістю сказати, що під час 20-ти літнього перебування Патріарха Йосифа в Римі сестри Василянки щиро і віддано служили йому, де тільки

²¹ Листування з Патріархом Йосифом Сліпим.

²² Листування з Патріархом Йосифом Сліпим.

²³ Листування з Патріархом Йосифом Сліпим.

²⁴ Слово Блаженнішого Патріарха Йосифа до Монахинь Василянок зібраних на Капітулі в Римі // Твори Патріарха і Кардинала Йосифа, збір. Хома І., Музичка І., Рим 1985, т. XIV, 235.

було потрібно, отримуючи у відповідь глибоку вдячність і батьківську турботу. З висоти часу можемо стверджувати, що Блаженніший став немов опікуном і провідником сестер Василянук у цих двох десятиліттях. Доречно буде зацитувати тут слова з Хроніки Головного дому, де описується одна з приватних аудієнцій наших сестер у Папи Павла VI: «Як тільки Святіший Отець наблизився до нашої групи з усміхом висказав слова: ‘А, це сестри Монсеньора Сліпого!’»²⁵.

Життєвим гаслом Патріарха Йосифа були слова “Великого бажайте!” і саме цю високу ідею він завжди намагався подати сестрам Василянкам, заохочуючи їх до глибокого монашого життя, серйозного ставлення до науки та жертвенної і самовідданої праці для добра своєї Церкви і Божого люду.

Хочу завершити цю статтю словами Заповіту Блаженнішого Патріарха і Кардинала Йосифа Сліпого, які звернені до монашества:

Бажанням Сл. Б. Андрея і благаанням моїм, спадкоємця його заповітів, є, щоб усі наші монаші Чини і Згромадження, яких значення і праці для добра душ ніхто не применшує, змагались між собою не за впливи і владу і не за те, щоб сподобатися людям, але щоб суперничали між собою за ріст в особистій святості і за ревне і чесне служіння Христові і рідній Українській Церкві. Тому благаю всіх монахів і монахинь: не соромтеся свого рідного, дорожіть своєю духовною спадщиною! Нехай наша духовна спадщина проїме ваші душі, запалить вогонь у ваших серцях, щоб її зберігати і плекати! На цій спадщині освячайте ваші душі благодаттю і дарами Святого Духа!²⁶

²⁵ Хроніка 1963-1971, 72.

²⁶ Заповіт Патріарха Йосифа, Львів 2003, 19.